

діло

ВХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринков. к. 10, II пов.
Конто мочт. шл.д. 143.322
Адреса для телеграм:
«Піло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в край 4-50 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словацчині 20 ч. к., Румунії 15 л.
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ш. — Зміня адреси 1 зол.

в справі оголошень
звертатися до адміні-
страції.

ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

СПІЛЬНИМИ СИЛАМИ

Львів, 14. травня 1927.

Вже невеличкий час ділить нас від хвилі, коли громадяни Галицької Землі, хоч відмежовані від себе податковими перегородами, стануть при виборчій урні, щоби сповнити своє громадянське право, щоби реститувати право і справедливість, щоби привернути громадянам виборче представництво і відповідальну адміністрацію.

П'ятинасть літ повного стану *ex* *lex* в самоврядній ділянці, помпанаючи великі, всеобіймаючі справи, на які велася і ведеться безупинна боротьба, — це надто великий час, що замикає собою надто яскраву аномалію, щоби ми не навчилися розуміти значіння й оцінювати ваги навіть найвужчого громадського самоврядування. Не диво, що початкова пасивність в справі громадських виборів в останніх днях позначається значним оживленням і помітною рухливістю на місцях. По всіх усядах творяться громадські виборчі комітети, намічаються особові і партійні компроміси, йде жвава агітація.

Чим же пояснити початкову пасивність? Таж розписання виборів, навіть на основі перестарілої курієльної системи, повинно було звучити відгомонам відбитися у найдаліших закутинах нашої країни! А тимчасом в початках залягла була якась глуха мовчанка. Головною причиною початкової пасивності нашого громадянства є недовіра в добрі наміри державців влади, є відсутність віри в те, що вибори справді будуть переведені та що громадська самоуправа буде дійсно реституована. А був час зневіритися! Хібаж населення Сх. Галичини і через свої організації, і безпосередньо не домогалося постійно переведення виборів? Таж в р. 1924 хісно-ястівський міністр внутрішніх справ д-р Кернік навіть уже був розписав вибори і потім відкликав. В Польщі, а тепер і в нас: *jak kto chce*. Деж за порука, що в останній хвилині мін. Складковський не вступить в сліди свого попередника Керніка? Ануж в останній хвилині виявиться, що через те може потерпіти „інтерес народови на кресах“, що може основно змінитися „народови стан посаджаня“, з таким трудом осягнений Грабськими, Прушинськими і Грабовськими? Що там правдивість і права населення, головне „народови стан посаджаня“

Безвиглядність на майбутнійшій зміні і розчарування, базоване на дотеперішній практиці, — ось головні причини початкової пасивності. І виявляється, що інстинкт нашого громадянства справді був

Пояснення виборчої ординації

для громад у всіх стадіях громадських виборів, поради та взори реклямацій, повновластей, відкликів і т. п. подає і оєвітлює 8 сторінкова „Свобода“ ч. 20.

Замовляти: в Адмін. „Свободи“ Львів Ринок 10.

величавий. Скоро тільки наступило деяке зацікавлення розписаними виборами серед українського громадянства, заворушилися „народові стражаки“. Головна управа вітосіасько-колонізаційного „П'яста“ відбула на днях наради з участю члена Тимч. Самовр. Віділу у Львові сен. Бялого (який ще недавно на сторінках „санацийного“ „Дзєнника Львовського“ побивався за переведенням громадських виборів у Сх. Галичині) і постановила представити урядові шкідливість виборів для польського „стану посідання“. Два дні пізніше віцепрем. Бартель прийняв делегацію польського „народового“ табору в особах послів Стронського, Брилі і Заморського, яка звернула йому увагу на „обмеження“ прав ділчів, що може „зовсім змінити вигляд громадських рад у Сх. Галичині“. Чим ближче до виборів, тим частіше будуть являтися такі делегації і тим живіше проявиться польська акція проти переведення виборів. А все під стягом загроженого сакраментального „стану посідання“. Ясно, що всякі неподіванки не є виключені до відкликання виборів включно.

А однак наше громадянство не лише не повинно припинювати виборчої акції, але — навпаки — кожним днем повинно зростати її оживлення і темпо. Бо можливо, що всі ці заходи польських чинників будуть безуспішні. Можливо також, що їх метою є дезорієнтувати українське громадянство і спричинити його невідготованість. Рахуючись з розписанням громадських виборів на відомих уже основах, треба всіми силами змагати до підготовки і переведення виборів згідно з нашим національно-громадським інтересом.

Першою умовою корисного для нас висліду громадських виборів є наявна підготовка на місцях при допомозі рухливих громадських виборчих комітетів. Підготовча стадія обіймає устійнення виборчих ліст з рекламациною процедурою і відкликами з одного боку та підготування загалу громадян до цього важеного акту. Другою умовою вже в теперішній стадії є зміцнення, зведення до спільного знаменника громадської думки під стягом суті і значіння громадського самоврядування. Укра-

інське громадянство мусить ясно
освідомити собі факт, що тільки
с п і л ь н и м и с и л а м и всіх укра-
їнських чинників (очевидно, за ви-
нятком тих, що поставили себе по-
за межі української нації) без огля-
ду на партії соціально-політичні
вілтинки може бути досягнена перемога.

Центральний Комітет Українського Національно - Демократичного Об'єднання на своєму засіданні дні 7. ц. м. прийняв постанову, якою доручається всім членам і симпатикам Об'єднання тісно і твердо стояти на національному принципі. Це значить, що місцеві організації Об'єднання мусять напружити всі сили, щоби в місцевостях загрожених довести до спільного українського фронту. Колиб однаке партії чи групи соціальні або інтернаціональні з яких-небудь причин підірвали національний фронт і навіть виступали проти нього, то

Зайвий знак запиту.

Про одну німецьку статтю із Варшави на українську тему

(Від власного кореспондента.)

Варшава, 7. травня 1927 р.

У трьох німецьких щоденниках, двох у Польщі й одному данцізьському, появилася недавно на чільному місці одна й буквально та сама стаття, звертаючи на себе зразу увагу читаючої публіки просто сензаційним наголовком. А саме, 29. квітня „Danciger Neueste Nachrichten“, 30-го „Der Oberschlesische Kurier“ (у Кошолівській Гуті) і 1-го ц. м. „Posener Tagblatt“ принесли велику передовицю п. н. „Незалежна Україна“ — та ще й із знаком запиту: „Eine unabhängige Ukraine?“. Як зачувати в останній хвилі, та сама стаття, тільки вже з деякими змінами, видрукована теж у „Frankfurter Zeitung“, — воно й було до передбачення, бо автором цієї статті є спільний варшавський кореспондент усіх 4-ох названих часописів.

Товчок до написання цієї статті дало авторові відоме маніфестаційно-пропагандистичне "українське" число тижневика "Гłosу Правди". Від нього й починає автор свої уваги. Натякнувши на звязок того часопису з українським польським у-

рядом і на т. зв. федеративну концепцію маршалка Пілсудського, стверджує далі, що про польсько-українську федерацію, чи теж якусь польсько-українсько-литовську унію, у „Глосі Правди“ в останнє вже не згадується, а пишеться там просто про незалежну „російську“ — як каже автор — Україну. Тому й автор залишає на боці польську федеративну ідею, а переходить до теоретичного обмірковування загальної реальної можливості та вартості існування самостійної української держави. І в оцих своїх міркуваннях, побудованих на незнайомості цінності українського життя і дуже поверховному та недокладному, а то й знову невірному знанні лише відрізаних фактів, автор статті про українську самостійність доходить до висновку, який фактично негує взагалі і можливість існування державності України і її вартість для європейського миру. Ще більше: він бачить самі небезпеки з повстання української держави, небезпеки і для Польщі і для України і для Європи. І вважає своїм обов'язком давати доброзичливі по-

Red. Ciepło, „Dłó”. Pr. 199/27. W imieniu Rzeczypospolitej Polacielj Ślad okręgu wyższy w tym w łowie orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treści artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dłó” Nr. 101 z dnia 10. maja 1927 roku pod tytułem: „Mieszkańcy” bilans w ustępach między słowami: coadunio o in adic o a słowami: sławo; b) między słowami: szkołach, a słowami: Krti szachy; c) między słowami: mawno — Chrti, a słowami: ale bilans zawa er ad a) b) c) załomna zbrodni z § 65 a) uk. wznił dookonań w dniu 9/5. 1927 kontatkac za ustawicel dlozaj i zarządził zamieszczenie całego tekstu i wydał w myśl § 473 ps. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarząd wydał te nakaz. odpowiedniemu redaktorowi tego czasopisma by orzeczenie niniejsze umieszczać bezplatnie w najbliższym numerze.

rze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w §. 21. ust. druk. z 17 grudnia 1862 Dz. p. p. Nr. 6. ex 1863. i. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę po 400 zł. Lwów, 11. maja 1927. — Haezel.

Red. czaa. „Dilo” Pr. 200/27. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny we Lwowie, orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo” Nr. 90 z dnia 11. maja 1927 r. pod tytułem: „Narodowe strażactwo” w ustępach a) między słowami: krywda, a słowami: A tu krywds; b) między słowami: Polakij charakter; a słowami: w danomu wypadku zawiera znamienny zbrodni z § 65 a) uk. i występku z § 302 ustawy karnej, uznal dozwolnaw w dniu 10. V 1927. kościelnie ze

nsprawdwiwona i zarządził zniesienie całego nakładu i wydał w myśl § 493 pk. zakaz dalszego rozprowadzania pisma drukowanego. Zarazem wydał się nakaz odpowiedz. redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ust. 2, druk. z 17. XII. 1862 Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863 t. j. sąsądzenie za przekroczenie na grzywnie do 400 zł. Łwów. 10. maja 1927. — Haweł.

Red. czas. „Dilo” we Lwowie. Iz. 203-27.
W Imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd
okręgowy karny orzekł na wniosek Prokura-
tury przy tymże Sądzie, że treść artykułów
uniesionych w czasopiśmie „Dilo” Nr. 103
11.07.13 z dnia 11. maja 1927 pod tytułem:
„Hruszawiany Matrkosji Zemli” wstępnie

miedzy słowami pokolін, a słowami! Nym za-
tęta znaszna zbrodnia z § 65 a) uk.
wypieka z § 24 ust. pras. 17/12 189
uznal dokonany w dniu 11. maja 1927 r.
koniakując za usprawiedliwienie za
rząditi zniszczenie całego nakładu i
wydal w myśl § 493 pkt. zakaz dal-
szego rozpowszechniania tego prama dru-
kowegogo. Zarazem wydaje się nakaz
odpowiedzialnemu redaktorowi tego cza-
dopowiedzialnemu redaktorowi umiesci-
soptima, by orzeczenie niniejsze umiesci-
ł na pierwszej stronie. Nawrochowanie tego
nakazu poclega za sops następująca: 17. grudnia
widziane w § 21. ust. drus. 1. k. za-
1893 Dz. p. p. Nr. o. d. 1903 t. k. za-
sądzenie za przekroczenie aa strawy
do 400 zł. p. — Łódź, data 11. maj
1927 r.

ради Польщі, яким не робом треба й діяти, аби тієї української самостійності не було! Коли взяти під увагу, що маємо тут до діла з поважним німецьким кореспондентом поважних німецьких газет, то вище-казане звучить що найменше пародоксально. А проте воно так.

Німецький публіцист перестерігає (кого?), що Росія не дасть перевести на своїйому живому тілі операції відірвання від неї України і що писання таке Поляками робить їм самим „найгіршу пропаганду“ у світі. Він твердить, що Англія поважно Україною не цікавиться, бо їй залежить, як на остаточній цілі, на замиренні з Росією. З другого боку в інтересі Англії не лежить ослаблення Польщі, бо чейже сильна самостійна „російська“ Україна напевне відірвала би від Польщі її нинішні українські землі.

Тут автор звертається до відносин на українських і білоруських землях у Польщі. Починає від білорусинів. Чому — спершу нам незрозуміло, але в дальших виводах находимо пояснення. Отож виходить із них, що білоруський рух поважніший у Польщі і небезпечніший для неї від українського, доказом чого має бути: історія з „Білоруською Громадою“ на Віленщині та... партійна гризня українців. Відкіля автор узяв своє твердження, що

„Україні розпалася на безконечну кількість взаємно ворогуючих партійних гуртків“

і що „її угруповання щораз змінюються і так само змінюються їх програми“

— це справді подиву гідна тайна (дається нам, що такий погляд

виник автором у наслідку принагідних зустрічей з деякими членами Української Парляментарної Репрезентації у Соїмі, але й у тому випадку цей погляд не згідний з фактичним станом). До цих якразних розходжень із правдою додає ще такі, як напр., що

„найдалше направо йдуче (?) УНДО змугало до автономії внутрі Польщі“ (де й коли?) „але вже (?) й у його рядах думка на об'єднання самостійну польську й російську Україну робить сильні поступки (!)“.

Дальше автор чомусь то зовсім несподівано наділяє справді надмірною честю „Сельроб“, який, мовляв,

„від піароку постійно кріпшає“ (де і як?).

Після чого довідуємося, що „Сельроб“ є єдиною українською партією, яка

„яке цілком отверто виписує на своїйому прапорі ідеал об'єднаної незалежної України“.

Як це погодити з твердженням побіч, що Сельроб

„трошки сплізався до комуністичного ідеалу“

і все таки висуває гасло самостійної України найбільш ненависне комуністичній Москві? — не знаємо. — Признавши після того цілком справедливо, що українського руху в Польщі не дається силою здешити, раптовим скоком запевняє, що розв'язку української справи в Польщі можна добити земельною реформою і „далекойдучою автономією“, при чому вгорі, при уступі про Білорусів, ми мали пояснення, про яку автономію автор думає: про „культурну самоуправу“.

Про політичні аспірації самих українців у Польщі, автор не згадує; шойно колиб „російська“ Україна добула собі силою самостійність, тоді

„польські українці й Білоруси були б скоплені в крутих визвольницького руху і втрачені для Польщі“.

Але до цього — на думку автора — не прийде, бо Росія ніяк не допустить до відокремлення України!

„здушить криваво самостійницький рух на російській Україні“.

Тому автор бачить у всякій концепції самостійної України не лише для Польщі велику небезпеку, з окремаж з політики, яку вона веде (себто „творення самостійної російської України“), але й для миру на Сході Європи.

„Бо російський похід проти власної України перелася би хвилем на Польщу і вісто тоді не знає, куди ще могла б докотитися рознуздана стихія...“

Вже з цього короткого змісту предовгої статті бачимо, що зрештована стаття порушує в суміш різні моменти великої української проблеми, розсліджує їх поверховно й аж кишить у ній від внутрішніх суперечностей. Але річ не в чистоті публіцистичному охопленні теми, річ і не в політичній орієнтації автора. Вільно йому бути однаково прихильником, що й ворогом української самостійності. Вільно німецькому кореспондентові у Варшаві приязно поучувати поляків на сторінках німецької преси у Франкфурті, Данцігу й Катовицях, як Польща має оминати внутрішні і зовнішні ускладнення. Однак не вільно йому інформувати світ фальшиво і вводити в блуд європейську

Інженери! Інструменти геодезії, найкращих світових фабрик Carl Zeiss Jena, Erbel-Werke München, Gustav Heyde Dresden, Paul Stiegel Cassel, Starke & Zimmerer Wien. Крім цього всілякі технічні і монтажні вироби по фабричних цінах, на до-2076 гідних успіхах продаж 3-4

Ф-а Леон Аппель і Сн
Львів, вулиця Лєвонів 1 і 3.
Телеф. 478 і 450.

прилюдну опінію широким неправдивих відомостей про великий нарід, який має за собою світлу довговікову історію і ще світлішу вперелі, до якої змагає і нині, серед найстрашніших умов. Мавмо право домагатися від людей, які беруться писати про українські справи, щоби раніше з цими справами познайомилися, — не прихильцем, при нагоді якоїсь розмови з цілком деколи не відповідальним і не відповідним інформатором, але на основі фактичних даних добутих з безсумнівно правдивих джерел. Представник „Frankfurter Ztg.“ змушує нас з жалем ствердити, що саме представники німецьких газет (знаємо вимови) ставляться з великим легковаженням до комплексів національних проблем у Польщі, з яких українська проблема виходить уже далеко поза межі побічних внутрішніх справ держави. Така стаття, як ось „Eine unabhängige Ukraine“ у 4-х німецьких щоденниках, змушує нас до докору під адресою деяких німецьких кореспондентів у Варшаві, бож автор цієї статті — цей

ІВ. НІМЧУК.

Культ поляглих героїв.

Реферат на установчих зборах „Т-ва охорони воєнних могил“ у Львові.
(Продовження.)

На жаль, з того боку ми в своїй масі, хоч як соромно до цього признаватися, недалеко відбігли від якихнебудь диких, первісних племен. Як у них, так і в нас уміють робити парадні похорони заслуженим чи визначним в народі, що тягнуться нерідко цілий день — але діяльністю, теоріями їх як не цікавилися за життя, так не цікавляться і по їх смерті. Як у них, так і в нас забувають скоро не тільки їх діла, але і їх могили, хоч безчисленні промови запевняли в безконечність над їх гробом тисячні маси, що їх заслуг нарід не забуде... Як у них, так і в нас люди мають завсіди час, ніколи не спішається, бо для нас ніколи й ніщо не запізно. Якби так ті тисячі маси, що трапляються у нас пів дня або й більше на парадні похорони (замість двох годин, як це водиться у світі), в тому часі працювали і заробіток той віддали були за життя того нещасливого на закупно його творів — яка велика булаб користь для них самих і для нашого культурного діла взагалі! А хто зна, чи й тому діячеві-письменникові не продовжилиб ми були життя, не підбадьорили до дальшої праці для добра нації, воззупинили його творчість?

Або погляньмо на наші церкви в їх внутрі порівняймо їх чистоту й порядок у них — порядком у сусідніх костелах. З незначними змінами порівняння вийде всюди в нашу користь. А наші цвинтарі по селах і містечках — якіж вони запущені, в якому дикому стані, як важко там приступити до могили! Правда, в нас люди, які в тому безладі добачують поезію, але властиво, що трохи більше порядку й систематичності ще не вбилоб тої нашої цвинтарної поезії... Про відстрашуючі своїм виглядом хрести-пам'ятники по наших цвинтарях, що є просто наругою не тільки з мистецтва, але

взагалі з якоїнебудь краси й естетики, вже й не говоримо. А наші церкви і цвинтарі є, можна сказати, одинокими закутками, в яких зберігаються триваліші сліди нашого мистецтва, нашої культури!

Із завдань нашого Товариства.

Переходячи до конкретних завдань нашого Товариства, зауваж, що вони намічені подрідно в нашій статуті, який дає нам змогу широкої, можна сказати, всесторонньої діяльності в напрямі охорони наших воєнних могил. Коби ми тільки хотіли і змогли виконати все те, що передбачено в статуті нашого Товариства!

В нинішньому короткому рефераті годі мені вичерпати тему. Скажу тільки загально, що ми — як централь — в першу чергу обов'язані дати ініціативу цілому краю, добру раду-пораду чи інформацію всім, що до нас звернуться, а передовсім розвести в цій справі якнайінтензивнішу пропаганду в пресі і шляхом окремих публікацій, брошур, відозв, листючок, есентуально і спеціального органу, а також живим словом. Розуміється, на випадок перешкод чи зловживань льокальних органів влади, без яких мабуть не обійдеться, ми будемо обов'язані інтерв'ювати у відповідних вищих інстанціях.

Щодо нашої праці у Львові, то через свою львівську філію, яка мусить оснуватися дивай-скорше, мусимо дати добрий приклад усім нашим містам і селам і апорядкувати вже раз як слід могили наших борців на обох львівських цвинтарях та виготовити їх точний список. Мусимо в найкоротшому часі довести до того, щоб на всіх могилах українських жертв війни на Личаківському і на Янівському цвинтарі ступили тривалі пам'ятники-хрести з тривалими написами, а по середині тих обох наших цвинтарів — відповідні більш пам'ятники з відповідним написом. Того вимагає не тільки проста діяльність для пам'яті погибших, того вимагає наша національна честь! Інакше не маємо права звертатися з покликаннями й наказами до нашої провинції, як самі не виконали у себе дома того, що повинні були зробити вже давно.

Ще на одну обставину слід нам звернути увагу. Ми не перевели статистику наших втрат

в людській матеріалі ні у світовій війні, ні у визвольній. Донині не знаємо навіть у приблизенні, скільки найбільших, найцінніших жертв на які нація може спомогтися, жертв людського життя, зложили ми на вівтарі Батьківщини для ідеї нашого визволення в рр. 1914 до 1920. Нині вже запізно і неможливо обчислити точно весь безмір наших людських втрат з того великого часу. Але якщо акція нашого Товариства увінчалася хоч частинним успіхом, якщо тільки одна пята чи навіть одна десята наших громад виконала свій обов'язок діяльності супроти своїх погибших братів, то ми моглиб уже дійти до приблизної цифри наших людських жертв у тих пам'ятних роках. А така статистика має теж своє значіння — на нині й на будуче і її може зробити тільки наша централь.

Дуже вдале поле до ділання матимуть наші філії по містах і селах. Тепер буде у нас уже відповідальний орган, що матиме не тільки право, але й обов'язок, поминувши ласку іншої діяльності, передбачену статуту, улаштувати щоріку свята-випоминки на могилах Максимів в Семківцях і ін. Де знайдеться гурт танцюючих громадян, там філія, не переступаючи постанов статуту, може легко стати з часом завданням повітового музею, якого завдання в нинішню пору не тільки дуже гарне, але й дуже вдале. Не тут місце про це розписуватися, але ясно кожному з нас, яку роллю відігравалиб у нас такі музеї. А ще нині можна зберегти від загладі неодну цінну річ на нашій землі (старі пам'яткові хрести, стара народна пошта, старовинна глянцана посуда й інші предмети, старі календарі, старі книжки то-що). Такі львівські музеї є всюди на заході і їх місце справді величезне. Крім того наші філії моглиб покласти, попри реставрацію могил і пам'ятників всіх цих у своїх округах, також ре-страцію всіх інших пам'яток української культури й своєї і згодом приступити до видання історії свого села, округи чи повіту з особаним угаданим планом, окрестивши цілу територію. Не треба мистецьких пам'яток даного кута. Не треба й казати, що вага таких льокальних публікацій для національного і громадського виховання не переоцінена.

(Докінчення буде.)

старий, поважний і досвідчений газетяр, це гейбл сеніор кільканадцятьох своїх земляків-товаришів по аванні у Варшаві і сеніор взагалі тутешніх закордонних кореспондентів.

Яка була ціль тієї статті — справді трудно зміркувати. Перестерігти світ (Німеччину?) перед комбінаціями, які від часу до часу прозирали, як із сторінок „Глосу Правди“, перестерігти перед ними Польщу чи Україну? У всіх трьох випадках робить він одну основну велику помилку. Українську державницьку помилку. Розглядає він лише з факт-проблему розглядає він лише з факт-проблему існування мряковинних концепцій існування мряковинних концепцій групи „Глосу Правди“ та ще й хіба орієнтації частини наддніпрянської політичної еміграції. Зпоміж рядків його статті промовляє острах, що всі Українці, як барани, підуть на мотузяку якоїсь великої авантури і як барани дадуть себе вирізати москалям, що — віримо йому — світовому мирові справді не помогло би. Могутнього, власного і єдиного самостійницького руху він або не признає, або з ґрунту його обезцінює. Ставлючися цілком слухно зі скептицизмом до „україно-фільських“ затій т. зв. польсько-українських федералістів чи навіть „польських приятелів української самостійності“, німецький редактор викидає з брудною водою і дитину, бо не допускає взагалі української самостійності. Річ ясна, що при таких своїх поглядах на цілість української справи, він уже геть обезцінює силу національного руху Західної України. Вся решта хибних інформацій це лише *pendant* до фатально-скибленого задоження.

Спростовувати їх усіх та вказувати, які його інформації правдиві а які невірні, тут не сила. Можливо лише успіхоїти його принципове недовіря до вартості українців: українська державність творилася, твориться і створиться не з алегжн і мим о вських її непрощених опікунів і тому теж знак запиту, який поклав автор про „Незалежну Україну“, є цілком зайвий.

І. Кедрин.

Перед громадськими виборами.

Професійні воєни при виборчій урні.

Передморо АВ (Агенція Вскодия, а не офіційна П-оазська) А (сенція) Т-е-ле-граф) подає сензаційну відомість про наділення міністерством військових справ виборчим правом активних старшин і підстаршин польської армії. Зазначуємо, що цю неправдоподібну відомість подає „Агенція Вскодия“, отже пресове бюро більш настроєного характеру, що дуже часто гримить ігноранцією, специфічною тенденцією і перекручуванням фактів. Зате Аг. Вск. зазубин з сондуючою метою подає інтенції деяких правлячих мот.

Однак берім ту відомість такою, якою вона є. Міністерство військових справ виходить зі становища, що військові не можуть брати участі тільки у виборах до законодавчих установ, бо ці мають характер політичний. У самоврядних виборах, що мають більше (*наше*) характер суспільний і господарчий, як політичний, старшини і підстаршини будуть користуватися виборчими правами нарівні з іншими громадянами, себ-то активним і пасивним виборчим правом.

Зразу вдаряє в очі, що те право набувають професійні військові (старшини і підстаршини) аж тепер. Від реституції Польщі на терені Б. Конгресівки вже вадуге відбуваються самоврядні вибори (подекуди вони вже відбулися і другим разом) і міністерство військових справ якось не впало було досі на думку наділити виборчими правами професійних військових. Робить воно це аж тепер, довільно розміжовуючи вибори до союму від виборів до самоврядування. Одні з них (союмові вибори) є — мовля — політичні, а другі (самоврядні) — суспільні і господарські. Зразу видно, що це дуже натягана інтерпретація. Бо самоврядування мають не лише характер суспільний і господарчий, але й політичний, такий самий, як парламент. Самоврядування є парламентами в мініатурі і то під оглядом політичними, суспільними і господарчими. Шож до пасивного виборчого права

військових, то конституція (в арт. 12) виразно постановляє: „Військові в чинній службі не мають права голосування“. Позбавлення військових активного виборчого права розтягається на всі громадянсько-виборчі установи і на всіх активних військових (старшин, підстаршин і рядовиків). Рішавчим про неучасть професійну військових до виборчих установ є якраз момент виборності, а не такий чи інший характер виборної установи. Позбавлення військових права вибирання є висловом тенденції держави, щоби їх відмежувати від усюкої політики (чи то чисто політичного характеру, чи суспільного чи господарчого). З тією метою відмежується офіцерів і підофіцерів навіть в товариському житті, оснующься для них окремі клуби, касина, спортові й освітні товариства тощо.

Зрештою обов'язуюча громадська виборча ординація для Галичини (з 12. серпня 1866) в § 2-ім виразно постановляє: „Виключені від права вибирання є остаточі в службі:

а) військові і військові сторони з офіцерським титулом, якщо не належать до членів громад, згаданих в § 16 громадського закону (себто ті, що як дідачі чи фабриканти платять у громаді щонайменше 1/4 безпосередніх податків; вони як вірні входить в склад громадської ради),

б) військові, що належать до рядовиків і військові сторони нижчих ступнів за винятком непокликаних запасовців (резервістів).

Допущення військових старшин і підстаршин до активного і пасивного виборчого права було би анехтуванням принципу, який міститься в арт. 12-тім конституції, а крім того зазнаванням виразних постанов громад. закону для Галичини з 1866 р. Дивно теж, чому до участі в самоврядних виборах мають бути допущені старшини і підстаршини, себто постійно зв'язані з військом і відножені від горожанського громадянства, а не всі військові, отже і рядовики, які тільки часово перебувають у війську і тісніше є зв'язані з громадськими справами, як професійні військові.

Такий карколомний скок, як штовтнення війська у вир політики (по більшовицькому зразку) робиться тому, що старшини і підстаршини є значайно поляки, а рядовики належать у великому відсотку до прокажених „національних меншостей“. Старшини і підстаршини майже всі тепер знаходяться в напрямницькому таборі, а рядовики в різних. Це головний мотив карколомної інтерпретації нагло виданих виборчих прав військових; вони по наказу мають віддати велику прислугу напрямкам на сучопольській території, а полякам взагалі на „кресах“. В нинішніх часах диктатури й Інерції громадянства можна все накинати і проти закону, та чи є в тому змисл доцільності на довшу мету?

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це на-родна фортеця, це певний захист в добі нхотіття!

Дель-На
Можна набути у всіх філіях.

Серед українських монархістів.

Прилюдний виклад українських монархістів у Парижі про „трудову монархію“.

В суботу 7. травня в. р. влаштували українські монархісти прилюдний виклад у Парижі про „принципи“ утворення на Україні „трудової монархії“. Париські „Последнія Новості“ Мілюхова інформують, що виклад на ту тему відбувся в кн. Н. В. Котубей. Провідником зібрання був П. Трохимович. Сам виклад і дискусія відбувалися по російськи! А по російськи тому, „щоби — як казав голова зібрання — бути зрозумілим для українців, що звуть себе малоросами (sic!) і для „русских“, що цікавляться українською проблемою“.

Самим принципом „трудової монархії“ не слід тут викладати, бо вони відомі з публікацій та листів ідеолога українського „трудового монархізму“ В. Липинського. Та всеж подамо за „Последніми Новостями“ хід гадок реферату Н. В. Котубей. Ми не вхлосимо в те, чи реферат передано на сторінках тієї газети вірно. Для нас інтересніше те, як „восприймають“ концепцію українського трудового монархізму москалі.

„Основна ідея — передають реферат П. Н. — монарх (гетьман), що править державою при допомозі „національної ради“, зложеної з представників „класів“ хліборобів, робітників, духовенства, інтелігенції, промисловців, купців і державних урядників як окремої класи. Гетьман не буде виборний, бо вже існує потомна гетьманська династія: династія Скоропадського. „Національну Раду“ скликається періодично, а в міжчасі між її скликаннями чи сесіями урядове виконавчий орган „Національної Ради“.

„Загально беручи — твердять „Пос. Нов.“ — в організації українських легітимістів багато спільного з російськими легітимістами-христіанами. Однак христіанізм — підкреслює газета — мають безпідставно ліберальніше обачча ніж скоропадники; українські легітимісти не скривають своїх реставраційних тенденцій, хоч і відмазуються від того невинного слова. На думку гетьманців, селяне, що захопили поміщицьку землю, повинні будувати означеному законом речинні ділти до формальної угоди з попередніми власниками і задовольнити їх (випкупом або іншим способом); якщо в приписаному речинні не діде до угоди, то земля переходить на власність держави і продається її або попередньому поміщичоні або сторонній особі.“

Шойно наведена характеристика „Пос. Новостей“ підком незвірна. Зокрема ж твердження „про реставраційні тенденції“ українських монархістів, прихильників „трудової“ монархії є монументальне комічне. Видно російськи, дарма що париські журналісти в ідеології українських монархістів цілковито не знаються.

Та вже той факт, що про них пишуть є наглядним доказом на те, що україн-

ські монархісти останніми часами виявляють неабияку організаційно-пропагандистську ініціативу. Для інформації наших читачів потруємо і ми все повніше в газетирського обов'язку. Очевидно, що викладувати нині якісь критичні думки про цей новий рух українських монархістів за кордоном повинно бодай перекладом. Та не можна про нього цікаво мовчати, бо й він претендує на повагу а провідну роль в керуванні долею української нації. Очевидно, що він тепер у пеленгах і тому в житті нашої нації грає значущою роллю.

В. С.

Українська Господарська Академія в ЧСР.

Думки з нагоди п'ятиліття підєбрадської Академії.

Сповнилося п'ять років (1922—1927) з дня заснування Української Господарської Академії в чехословаччійській республіці.

Фактичний огляд п'ятилітнього функціонування та досягнень цієї української політехніки за кордоном був опублікований в українській пресі. Нині хочемо звернути увагу громадянства на той ідеологічний заповіт-програму майбутньої чинності для українського народу, що його намітила фактом свого існування та функціонування ця Висока Українська Технічна Школа. Розглянемо поставлене питання з трьох точок: національної, організаційної та технічної.

Національний момент. У цій справі в протилежність минулим генераціям нашого народу кермуємося вже не вірою в міцність невичерпані можливості українського народу при одночасно туманних ідеалах, а знанням людського й природного матеріалу, що є в нашому розпорядженні, організаційний метод та законів розвитку нації. Ціль нині маємо конкретну — збудування власної держави.

З націоналлі знаємо, що нація в своєму розвитку проходить послідовно три стадії: фізіологічну, економічну та політичну. Розвиток чеської нації є тому класичним прикладом. Порівнюючи розвиток української нації із тим, що пройшли чехи, бачимо, що находимося при кінці першої стадії і вступаємо в другу. Ця означується й напрям та хід чинності, яку мусимо провчити в найближчі роки ми, українська інтелігенція, в боротьбі за здійснення чергового історичного завдання.

А саме: — „нація, каже проф. Старосольський, оскільки вона справді нація, мусить проявити тенденцію запанувати над своїм життям в усіх його напрямках“, тому „проблема українського відродження“, каже доц. К. Коберський, вже не питання етнографії, чи фізіології, а проблема в першу чергу економічна; чи українство зможе в найшвидшому часі перебрати у свої руки виробництво й обмін на Україні? Ставлячи собі таке серйозне завдання, українство обов'язане назначити виробляти й торгувати а найважливіше: воно обов'язане навчитися організувати...“

Організаційний момент. Намітаннями такий напрям та форми діяльності для ближчих поколінь укр. народових часів у боротьбі за здійснення поставленого завдання, ця висока академічна установа організацією своїх факультетів та відділів показала одночасно в деяких ділянках життя й програму та методи цієї організуючої чинності. Школа охопила три галузі людської чинності: сільське господарство, техніку й економіку.

Організацію агрономічного відділу та викладанням на ньому наук з циклу інтензивних технічних культур свідоміше й городництва, скотарства та молочарства вказаний на довгі літа напрям, у котрому слід перебудувати й провідати сільське господарство на українських землях з огляду на ті основні зміни, що сталися на світовому хлібному ринку протягом останніх 10 років і наслідком яких переважна культура зернових хлібів на Україні атратилі своє колишнє значіння й рацію.

Організацію лісового відділу та заснуванням при ньому низки установ для культури ліса як такої зберігає головну увагу з поміж лісових наук на лісоплексації та охорону ліса підкреслено необхідність та спільність заходів для припинення нищення лісів на Україні, що за останні кілька десятиліть, а особливо в часі революції набрало застрашуючих розмірів і загрожувало катастрофою в багатих відношеннях добробуту й багатого народу, та намічено низку правот

З друкарні Видавничого Співки. Підруч. Львів. Ринок 4. 10